

De herziening Brussel II-bis en internationale kinderontvoeringszaken: een stimulans voor lidstaten

FJR 2020/69

In deze bijdrage wordt stilgestaan bij de herziening van de Brussel II-bis verordening, meer in het bijzonder waar dit betreft de internationale kinderontvoering (EU Verordening 2019/1111 van de Raad van 25 juni 2019) en de betekenis hiervan voor de rechtspraktijk in Nederland. Nederland stond model voor de herschikking, zodat de impact voor Nederland naar verwachting gering zal zijn. Vraag is of de herschikking beoogd effect heeft ook in de overige lidstaten en of nu meer gebruik zal worden gemaakt van de zogeheten overrule procedure, waarbij middels een beslissing ten gronde, onder omstandigheden een eerder gelaste terug geleiding alsnog kan worden gelast.

1. Inleiding

De afgelopen vier jaar was de herziening van de Verordening Brussel II-bis onderwerp van gesprek in de Europese Unie. In april 2019 is er een akkoord bereikt over het voorstel tot herziening van de Verordening. Op 2 juli 2019 is de herziene tekst onder de naam “Verordening (EU) 2019/1111 van de Raad van 25 juni 2019 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en betreffende internationale kinderontvoering (herschikking)”, gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie. De herziening treedt in werking op 1 augustus 2022, met uitzondering van de artikelen 92, 93 en 103. Deze artikelen zijn op 22 juli 2019 in werking getreden.²

2. De huidige Verordening Brussel II-bis

Om kinderen zo goed mogelijk te beschermen tegen grensoverschrijdende kinderontvoering is samenwerking op internationaal niveau cruciaal. Het belangrijkste internationale instrument tegen kinderontvoering is het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980 (hierna: HKOV).³ Het doel van het HKOV is het tegengaan van internationale kinderontvoering alsmede het voorkomen hiervan, door de onmiddellijke terugkeer van een kind (jonger dan 16 jaar) die ongeoorloofd is overgebracht of wordt achtergehouden, te verzekeren. Het verdrag staat vol met bepalingen die snel optreden vereisen van centrale, rechterlijke en

administratieve autoriteiten.⁴ Het HKOV wordt in bepaalde gevallen aangevuld door het Haags Kinderbeschermingsverdrag van 1996⁵ (hierna: HKV). Het HKV voorziet in een bevoegdheidsbepaling voor de herkomststaat teneinde beschermingsmaatregelen te treffen ten behoeve van het ontvoerde kind, welke maatregelen in alle verdragsstaten ten uitvoer moeten worden gelegd.

Het HKOV wordt op Europees niveau tevens aangevuld en gecorrigeerd door de Verordening Brussel II-bis. De Verordening Brussel II-bis bevat bepalingen over de internationale rechterlijke bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en beslissingen inzake ouderlijke verantwoordelijkheid die een grensoverschrijdend karakter hebben. De Verordening is van toepassing in alle lidstaten van de Europese Unie, behalve Denemarken. Brussel II-bis geldt op het moment ook nog voor het Verenigd koninkrijk. Als gevolg van de “Brexit” zal vanaf 1 januari 2021 de Verordening niet meer van toepassing zijn voor het Verenigd Koninkrijk.

De Verordening bevat bepalingen die zien op de situaties waarin een kind door een ouder ongeoorloofd is overgebracht naar een andere lidstaat, namelijk artikel 10 en artikel 11. Het eerste artikel regelt de bevoegdheid van de rechter in het geval een kind ongeoorloofd is overgebracht van de lidstaat waarin hij woonachtig was naar een andere lidstaat. De rechter van de lidstaat waar het kind eerst zijn gewone verblijfplaats had, blijft bevoegd om een beslissing te nemen in een gezagsrechtelijke procedure, tenzij zich uitzonderlijke omstandigheden voordoen, waardoor de rechter van de lidstaat van de nieuwe verblijfplaats van het kind bevoegd is. Artikel 11 in de huidige Verordening regelt voornamelijk de situatie dat een verzoek met bevel tot terugkeer door de rechter wordt afgewezen.

3. De herziening

Tijdens de evaluatie van de Brussel II-bis verordening kwam aan het licht dat er het een en ander mankeert op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheden. In de praktijk blijkt onder andere dat bij grensoverschrijdende kinderontvoering de terugkeerprocedure in de meeste gevallen 24 weken in beslag neemt.⁶ Wanneer in een lidstaat meerdere beroepsmogelijkheden bestaan, blijkt de terugkeerprocedure nog veel langer te duren. Dit is problematisch, nu een zo spoedig mogelijk herstel van de vóór de ongeoorloofde overbrenging bestaande situatie in het belang van het kind

1 Mr. W. (Wendy) van der Stroom-Willemsen is advocaat en Cross Border Mediator bij Smeets Gijbels.

2 Deze bepalingen zien op de uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie van de Europese Commissie.

3 Trb. 1987, nr. 139.

4 Zie voor toepassing van het Haags Kinderontvoeringsverdrag: F. Ibili en A.C. Olland (red.), *Internationale kinderontvoering* (Recht en praktijk. Personen- en familierecht, vol. PFR6), Deventer: Wolters Kluwer 2019.

5 Trb. 1997, 299.

6 COM(2016) 411 def., p. 14.

is. Hoe langer de terugkeerprocedure duurt, des te groter is de kans dat het kind schade ondervindt wanneer het terug moet naar de lidstaat waar het inmiddels al geruime tijd niet meer woont en minder mee verbonden is.⁷ Daarnaast beschikken rechters in veel lidstaten vaak niet over de juiste (specialistische) kennis en ervaring om te beslissen over een teruggeleidingsverzoek, hetgeen voor onnodige vertraging zorgt. De herziening bevat dan ook een heel nieuw hoofdstuk met nieuwe bepalingen die de terugkeerprocedures in kinderonvoeringszaken beter vormgeven. Het nieuwe hoofdstuk III is daarmee een nadere uitwerking van het huidige artikel 11. Daarentegen is artikel 10 die de bevoegdheid van de rechter regelt in internationale kinderonvoeringszaken nagenoeg hetzelfde gebleven. Naast nieuwe bepalingen, voorziet de herziening ook in een verduidelijking van de regels omtrent de terugkeerprocedures in geval van kinderonvoeringszaken. De belangrijkste wijzigingen en concretisering zullen hierna worden behandeld.

4. Efficiëntere terugkeerprocedures

Van lidstaten wordt verwacht dat zij de bevoegdheden voor terugkeerprocedures concentreren bij één enkel gerecht of bij een beperkt aantal gerechten.⁸ Tevens dienen de lidstaten te overwegen het aantal keren dat een rechtsmiddel tegen een teruggeleidingsbeslissing kan worden ingesteld te beperken tot één.⁹ Van zowel de centrale autoriteiten als gerechtelijke instanties wordt verwacht dat zij in het geval van een verzoek tot terugkeer 'zo snel mogelijk' handelen. Daarnaast is in de herziening opgenomen dat gerechten in eerste aanleg en gerechten in hoger beroep binnen zes weken een teruggeleidingsverzoek moeten afhandelen.¹⁰ behalve wanneer dit onmogelijk is door uitzonderlijke omstandigheden.¹¹ Uit de praktijk blijkt dat de huidige Verordening op dit punt voor verwarring zorgt, nu onduidelijk is of deze termijn geldt per gerechtelijke instantie dan wel ook een beroep bij een hogere instantie insluit. De herziening verschaft hier opheldering over. De termijn voor de gerechtelijke instantie in eerste aanleg begint te lopen vanaf het moment dat de zaak bij het gerecht aanhangig wordt gemaakt. Het hogere gerecht dient de beslissing binnen zes weken te nemen nadat alle vereiste procedurele stappen zijn voltooid en het beroep kan worden behandeld.¹² Wat opvalt, is dat ten aanzien van centrale autoriteiten de maximale termijn van zes weken *niet* is opgenomen, terwijl het eerste voorstel van de Europese Commissie ook een maximale beslissingstermijn voor centrale autoriteiten bevat.¹³ Artikel 23 van de herziening bepaalt dat centrale autoriteiten het verzoek met een bevel tot terugkeer "met bekwame spoed" moet behandelen en dat zij dit verzoek binnen vijf dagen na ontvangst

moeten bevestigen. De keuze om geen uniforme termijn op te nemen is ingegeven vanuit de gedachte dat taken van centrale autoriteiten per land aanzienlijk verschillen, waardoor een uniforme beslissingstermijn niet haalbaar is. Zo heeft de CA in het ene land een taak als procespartij die de procedure voert; in een ander land geleidt de CA een verzoek enkel door zoals in Nederland inmiddels het geval is.

5. Mediation

De herziening bevordert de mogelijkheid van mediation in kinderonvoeringsprocedures. De rechter dient partijen zo snel mogelijk in iedere fase van de procedure uit te nodigen voor mediation of andere alternatieve geschillenbeslechting indien de situatie zich daartoe leent.¹⁴ Deze inspanningen mogen de procedure niet onnodig vertragen. In het geval ouders door middel van mediation tot een overeenkomst komen over de terugkeer of niet-terugkeer, alsmede andere punten betreffende ouderlijke verantwoordelijkheden, dan dient de rechter de bevoegdheid te hebben deze overeenkomst te bekrachtigen.¹⁵

6. Voorlopige of bewarende maatregelen

De volgende uitbreiding in de herziening is de mogelijkheid voor de rechter die beslist over een verzoek met bevel tot terugkeer om voorlopige en bewarende maatregelen te nemen die gelden in alle andere lidstaten, inclusief het land van terugkeer. Deze maatregelen dienen het kind bescherming te bieden tegen het ernstige risico op fysieke of psychische schade als gevolg van de terugkeer, dat anders tot weigering van de terugkeer zou leiden. Dergelijke maatregelen zijn bijvoorbeeld een *voorlopige* vaststelling van de hoofdverblijfplaats of een *voorlopige* omgangsregeling.¹⁶ Het onderzoeken en nemen van dergelijke maatregelen mag de terugkeerprocedure niet onnodig vertragen. Indien nodig moet de rechter met de steun van centrale autoriteiten of het Europees justitieel netwerk in burgerlijke en handelszaken en het Internationale Haagse Netwerk van rechters overleg plegen met het gerecht of de bevoegde instanties van het land van terugkeer.¹⁷

De voorwaarde dat een rechter een terugkeerverzoek niet mag weigeren enkel op grond van artikel 13 lid 1 onder b Haags Kinderonvoeringsgedrag wanneer vaststaat dat er adequate voorzieningen zijn getroffen om de bescherming van het kind na terugkeer te verzekeren, is in zijn geheel overgenomen uit de huidige Verordening. De herziening verduidelijkt dat voor beantwoording van de vraag welke soort regeling adequaat is, gekeken dient te worden naar

7 COM(2016) 411 def., p. 3-4.

8 Preambule van de herziening, par. 41.

9 Preambule van de herziening, par. 42.

10 Art. 23 en 24 van de herziening.

11 Het gebruikmaken van alternatieve geschillenbeslechting is geen uitzonderlijke omstandigheid. Zie preambule par. 42.

12 Idem.

13 Art. 23 COM(2016)411, d.d. 30 juni 2016.

14 Zie preambule par. 43; niet in alle gevallen zal mediation mogelijk zijn, bijvoorbeeld indien er sprake is van huiselijk geweld.

15 Preambule, par. 43; zie tevens het herziene art. 10 (het huidige art. 12). Nieuw is de mogelijkheid voor de rechter om in de loop van een (teruggeleidings)procedure zijn bevoegdheid op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid te aanvaarden wanneer partijen hierover tot overeenstemming komen.

16 Preambule, par. 46.

17 Idem.

het concrete ernstige risico waaraan het kind bij terugkeer waarschijnlijk zal worden blootgesteld, indien er geen voorzieningen worden getroffen. Daarbij dient het gerecht dat wil nagaan of er een adequate regeling is getroffen, in eerste instantie een beroep te doen op de partijen. Waar nodig en gepast moet de rechter om bijstand verzoeken van de centrale autoriteit of het Europees justitieel netwerk in burgerlijke en handelszaken en het Internationale Haagse Netwerk van rechters.

7. Efficiëntere tenuitvoerlegging

Indien een rechter een verzoek met bevel tot terugkeer toewijst, dient deze beslissing te worden erkend en ten uitvoer gelegd in alle lidstaten. Op deze manier wordt een mogelijke herontvoering naar een derde lidstaat ontmoedigd.¹⁸ Om de tenuitvoerlegging efficiënter te maken, kan de rechter die het verzoek met bevel tot terugkeer heeft toegewezen, de tenuitvoerlegging uitvoerbaar bij voorraad verklaren. Indien de terugkeer van het kind niet binnen zes weken nadat de beslissing door de rechter is genomen plaatsvindt, heeft de achterblijvende ouder of de centrale autoriteit van het land van herkomst het recht om op de hoogte te worden gesteld van de redenen voor de vertraging.¹⁹

8. Afwijzing terugkeerverzoek

De herziening bepaalt dat indien de rechter een verzoek met bevel tot terugkeer weigert op grond van het Haags kinderontvoeringsgedrag, gespecificeerd dient te worden op grond van welke bepalingen hij zijn verzoek afwijst. Deze regel is nieuw ten opzichte van de huidige Verordening. Uit de praktijk blijkt dat rechters in beginsel voor zover mogelijk rekening houden met de redenen voor niet-terugkeer, maar dat dit vaak wordt belemmerd door onduidelijke beslissingen.²⁰ Daarbij dient de rechter partijen ambtshalve te voorzien van een certificaat waarin allerlei informatie is opgenomen, zoals over de mogelijkheid voor partijen om binnen drie maanden nadat zij bekend zijn geworden met de afwijzing een gezagsprocedure aanhangig te maken in de lidstaat waar het kind voor de ongeoorloofde overbrenging zijn hoofdverblijfplaats had. Indien een dergelijke procedure al bij de lidstaat van herkomst aanhangig is, dient de rechter die het verzoek heeft afgewezen het gerecht in de andere lidstaat te voorzien van alle documenten betreffende de terugkeerprocedure die van invloed kunnen zijn voor de uitkomst in de gezagsprocedure.²¹

9. Overrule procedure

Net als onder de huidige Verordening heeft de rechter in het land van herkomst ook onder de herziening de mogelijkheid

een beslissing te nemen aangaande het ouderlijk gezag. Deze procedure wordt ook wel de “overrule procedure” genoemd, omdat een beslissing in deze procedure mogelijk de terugkeer van het kind inhoudt en daarmee de oorspronkelijke weigering tot teruggeleiding van het kind wordt vervangen. Een dergelijke procedure zou een afschrikkend effect moeten hebben op de ouder die een kind mogelijk wil ontvoeren. In de praktijk wordt een “overrule procedure” echter niet vaak gevoerd.²² In de gevallen dat een achterblijvende ouder wel een *follow up* procedure begint, is het eerder uitzondering dan regel dat de terugkeer van het kind alsnog wordt gelast. De rechtbank Noord-Nederland oordeelde in een “overrule procedure” dat gezien het feit dat de minderjarige al ruim twee jaar, en daarmee het grootste deel van haar leven, in Bulgarije verbleef met haar moeder, de terugkeer niet in het belang van de minderjarige is nu zij daar geworteld is.²³ Hier ziet men het ongewenste gevolg van stroperige internationale kinderontvoering (hierna: IKO) procedures: teruggeleidingszaken worden in veel lidstaten niet voortvarend behandeld en laten ruimte aan uitgebreide getuigenverhoren en onderzoeken als ware het een bodemprocedure met als gevolg een groot tijdsverloop. Dit betekent dat een overrule beslissing vaak pas wordt genomen indien het kind al geruime tijd in de andere lidstaat woonachtig en geworteld is. De rechtbank Noord-Nederland stelde vervolgens wel een omgangsregeling vast, waarbij de minderjarige zes keer per jaar één week naar Nederland komt en dan bij vader verblijft. Het is echter de vraag in hoeverre de ontvoerende ouder hieraan gehoor geeft. In de praktijk blijkt tevens dat in overrule procedures weinig kan worden gerekend op de hulp van de ontvoerende ouder.²⁴ In een recente uitspraak van de rechtbank Limburg werd aan het tijdsverloop voorbijgegaan. Ondanks het feit dat de minderjarigen al ruim twee jaar in de andere lidstaat verbleven, werd de hoofdverblijfplaats van de kinderen bij vader in Nederland bepaald.²⁵ De rechtbank concludeerde dat als de kinderen in Polen hun hoofdverblijfplaats zouden hebben bij moeder, dit ertoe zal leiden dat moeder niet zal meewerken aan het recht van vader op regelmatig contact dan wel omgang met zijn kinderen. De moeder gaf namelijk al ruim één jaar geen gehoor aan de uitspraak van de Poolse rechter waarin een omgangsregeling met de vader was vastgesteld. Deze uitspraak van de rechtbank Limburg is een van de weinige zaken waarin een overrule procedure is geslaagd. Ondanks de kritiek op deze mogelijkheid om als het ware via de achterdeur een ordemaatregel te ondermijnen, is in de herziening deze “overrule” mogelijkheid in stand gebleven.

18 Preambule, par. 16.

19 Art. 28 Herziening.

20 Zie P. Beaumont, L. Walker & J. Holliday, ‘Conflicts of EU Courts on Child Abduction: The reality of Article 11 (6)-(8) Brussel IIa proceedings across the EU’, *Journal of Private International Law* 2016, nr 12/2, p. 39.

21 Preambule, par. 49-50.

22 Zie hierover P. Beaumont, L. Walker & J. Holliday, ‘Conflicts of EU Courts on Child Abduction: The reality of Article 11 (6)-(8) Brussel IIa proceedings across the EU’, *Journal of Private International Law* 2016, nr. 12/2, p. 211-260.

23 Rb. Noord-Nederland 26 juni 2018, C/18/170589 / FA RK 16-2785 (niet gepubliceerd).

24 COM(2016) 411 def., p. 4.

25 Rb. Limburg 25 augustus 2020, C/03/256521 / FA RK 18-4047 (niet gepubliceerd).

10. Horen kinderen

Onder de huidige Verordening wordt er door lidstaten uiteenlopend beslist over het horen van kinderen in procedures. Lidstaten hebben onder andere verschillende procedures voor het horen van kinderen. Ook worden er andere leeftijdsgrenzen voor het hoorrecht gehanteerd. Dit brengt mee dat lidstaten die strengere regels hebben dan de lidstaat waar de beslissing is genomen, beslissingen niet erkennen wanneer een kind bijvoorbeeld niet of niet correct gehoord is.²⁶ De herziening probeert hier door middel van artikel 26 verandering in te brengen. In dit artikel is geregeld dat artikel 21 van de herziening, dat ziet op het horen van kinderen, ook van toepassing is in terugkeerprocedures. Kinderen die in staat zijn hun eigen mening te geven, dienen in procedures de mogelijkheid te hebben die mening te kunnen uiten, overeenkomstig artikel 24 lid 1 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie en artikel 12 van het IVRK. Op welke manier het kind gehoord wordt, wordt overgelaten aan het nationale recht van de lidstaten zelf. Het horen van het kind is daarbij geen absolute verplichting, maar dient te worden beoordeeld met het oog op het belang van het kind.²⁷ Indien een beslissing inzake ouderlijke verantwoordelijkheid is gegeven, zonder dat het kind dat in staat is zijn mening te uiten daartoe de mogelijkheid heeft gehad, kan de rechter de erkenning en de tenuitvoerleggen van deze beslissing inzake ouderlijke verantwoordelijkheid weigeren. De rechter hoeft dit echter niet te doen. Indien de procedure daarentegen uitsluitend het vermogen van het kind betrof, waarbij het niet noodzakelijk was het kind te horen, kan de rechter de erkenning en tenuitvoerlegging van de beslissing niet weigeren.²⁸ Ook gaat de weigeringsgrond niet op in het geval er ernstige gronden waren voor het niet horen van het kind, waarbij het in het belang van het kind was dat er zo snel mogelijk werd beslist.²⁹ Volgens Frohn en Sumner kan in dit geval gedacht worden aan de situatie dat een rechter een ondertoezichtstelling dan wel een uithuisplaatsing uitspreekt zonder dat daarbij het kind gehoord is.³⁰

11. Wat betekent de herschikking voor Nederland?

Nederland heeft al jaren een voortrekkersrol op het gebied van internationale kinderonvoeringszaken. De Europese Commissie heeft bij de herziening de Nederlandse aanpak om kinderonvoering terug te dringen dan ook als voorbeeld genomen. Met ingang vanaf 1 januari 2012 kent Nederland al concentratie van de rechtspraak. In eerste aanleg inzake kinderonvoeringszaken zijn de rechtbank en het gerechtshof Den Haag uitsluitend bevoegd en tegen een uitspraak van het hof is alleen cassatie in het belang

der wet mogelijk.³¹ Mediation speelt al ruim tien jaar een belangrijke rol in kinderonvoeringszaken in Nederland waar speciaal voor dit soort zaken een vorm van cross border mediation is ontwikkeld. Het Nederlands mediation model kenmerkt zich doordat het slechts twee dagen in beslag neemt en plaatsvindt rondom de eerste regiezitting bij de rechtbank, waardoor het geen vertraging met zich meebrengt in de afhandeling van de IKO zaak; ook wel de “pressure cooker-methode” genoemd.³² Daarnaast is ook het hoorrecht van kinderen in Nederland voldoende gewaarborgd. Er wordt met kinderen gesproken in het kader van crossborder mediations en ook in de teruggeleidingsprocedure hebben zij participatiemogelijkheden. In 2018 is besloten de in 2017 gestarte pilot “Bijzondere curator in IKO-zaken” als standaard werkwijze toe te passen. Dit betekent dat in Nederland in iedere kinderonvoeringszaak voor een kind vanaf 3 jaar een bijzondere curator wordt benoemd. Deze bijzondere curator ondersteunt het kind in elke fase van de procedure in eerste aanleg, alsmede in een eventuele beroepsprocedure, en zorgt ervoor dat de stem en de belangen van het kind zo duidelijk mogelijk naar voren wordt gebracht.³³ Qua doorlooptijden kent Nederland voor kinderonvoeringszaken een verkorte procedure, waarin een teruggeleidingsprocedure binnen maximaal 18 weken dient te worden afgehandeld. In deze verkorte procedure vindt binnen twee weken na binnenkomst van het verzoek tot teruggeleiding een regiezitting plaats. Tijdens deze regiezitting inventariseert de rechter zijn geschilpunten en beproeft hij of er ruimte is voor mediation. Indien mediation niet mogelijk is, dan wel niet slaagt, wordt in beginsel binnen twee weken na deze regiezitting een meervoudige kamerzitting gepland, waarna binnen twee weken uitspraak wordt gedaan.

De herziening zal dus ook op dit punt weinig verandering te weegbrengen voor Nederland. Toch is er ruimte voor verbetering. Uit onderzoek blijkt dat de beslissingstermijnen niet altijd worden gehaald. Knelpunt zit met name bij de intake van de Nederlandse centrale autoriteit, de doorverwijzing naar advocaten en het indienen van een verzoekschrift.³⁴

12. Conclusie

De herziening dient er voor te zorgen dat kinderonvoeringszaken zo efficiënt mogelijk verlopen. In veel lidstaten worden beslissingstermijnen echter niet gehaald, hetgeen niet in het belang van het kind is. Dit zit met name in het feit dat teruggeleidingszaken vaak in een bodemprocedure

26 COM(2016) 411 def., p. 5.

27 Preamble, par. 39.

28 Art. 39 lid 2 jo. art. 41 Herziening.

29 Preamble, par. 57.

30 E.N. Frohn & I Sumner, ‘Herziening brussel Iibis: beschrijving van de nieuwe regeling’, *NIPR* 2020, nr. 3, p. 407.

31 Th.M. de Boer, ‘De herschikking van de Verordening Brussel II-bis: een eerste indruk’, *FJR* 2016/68, p. 287.

32 Zie voor toepassing van het Haags Kinderonvoeringsverdrag: F. Ibili en A.C. Olland (red.), *Internationale kinderonvoering* (Recht en praktijk. Personen- en familierecht, vol. PFR6), Deventer: Wolters Kluwer 2019, hfdst. 5 par. 3.4.6.

33 Zie voor toepassing van het Haags Kinderonvoeringsverdrag: F. Ibili en A.C. Olland (red.), *Internationale kinderonvoering* (Recht en praktijk. Personen- en familierecht, vol. PFR6), Deventer: Wolters Kluwer 2019, hfdst. 5 par. 3.4.9.

34 M. Jonker e.a., *Internationale kinderonvoering. De uitvoeringspraktijk van inkomende zaken in Nederland, Engeland & Wales, Zweden en Zwitserland*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2015, p. 40-42.

worden behandeld. De bodemprocedure is echter niet de aangewezen weg nu het uitgangspunt is dat een bevel tot teruggeleiding slechts een ordemaatregel is. Het is aan de rechter van de lidstaat van herkomst om een beslissing te nemen die ziet op de lange termijn, namelijk de ouderlijke verantwoordelijkheden. Het is echter de vraag in hoeverre de herziening hier verandering in gaat brengen, nu onder andere de maximale beslissingstermijn voor centrale autoriteiten ontbreekt en er geen sancties zijn gesteld op niet naleving van de opgenomen termijnen. Hoewel de herziening voor Nederland weinig ingrijpend is, vormt het wel degelijk voor de lidstaten een stimulans om hun procesrecht zodanig in te richten dat teruggeleidingszaken sneller worden afgehandeld, zodat de schade bij kinderen als gevolg van de ontvoering zo veel mogelijk wordt beperkt. Bij een vlottere afhandeling van IKO zaken zal ook de betekenis van de zogeheten overrule procedure aan belang winnen.